

МОДУНАВКА

№ 47.

У Суботу 18. Новембра.

1844.

БОЙ ОРЛОВСКИЙ.

На Корзинки, на морскомъ отоку,
Люля майка сынка маленога
У колѣвци у бѣлів повон.
А кадъ млада улюляла сынка,
Дође санакъ иза мора синѣгъ,
И донесе на лагани крили
Копреницу златомъ навезену,
На съ ньомъ сынка и майку покрива.
Санакъ снила узъ колѣвку майка:
Да имаде сынка маленога,
Лѣпа сынка орла крилатога,
Крила диже, хоће да полети. —
Подалеко у средь поля равна
Гледи майка чудо невиђено,
Чудно чудо: змію крилатицу.
А кадъ орле змію загледао,
Разви крила, те за ньомъ полети,
Ухвати с панцомъ око врата,
Съ ньомъ удари о земљицу црну.
Кадъ ал' лети на лагани крили
Другій орле, а бѣла му крила,
Ко да бы се изъ мраза извила.
Тадъ удари оро иностранный
Витымъ криломъ орла домаћега.
Живымъ огњемъ плануше му крила...
Еданъ гробъ се отвори на полю
Крилатица и орлу домаћемъ. —
Сузе ронекъ тадъ се прену майка,
А на крили санакъ юй одлети.
Сузе ронекъ гледа у колѣвку,
Е ли здраво чедо у колѣвци.
Здраво было, милый санакъ снило. —

А кадъ сынакъ колѣвци одрасте,
На до коня и сабље дорасте:
Майка сынку повѣдала санакъ
О томъ бою зміе крилатице,

О побѣди орла домаћега,
О добыти орла бислога.
Ал' говори сынакъ своїй майци:
„Я самъ, майко, оро одъ запада!
„Небоимъ се орла бислога,
„Бръ га бѣла на земљици нема;
„Ако ли га и бѣлога има,
„Вала да в орле осѣдјо
„Одъ старости или одъ жалости,
„Боякъ био ћ съ тицама по гори.
„Я самъ оро, орла се небоимъ,
„А небоимъ зміе крилатице! —

Мало време затимъ постојло,
Кадъ ал' люди чудно чудо кажу,
Чудно чудо у Паризу граду.
Появи се змія крилатица,
Чудна змія досадъ невиђена.
На челу јој одъ сувога злата
Свѣтла круна краља францезскога,
А на круни огњеннымъ пламеномъ
Навезено: „Еднакостъ“, „Слобода.“ —
Ал' повику орле одъ запада:
„Ено, майко, зміе крилатице!
„Лети орле, да змію задави!“ —
Лети, лети до Париза града,
На савія своя вита крила
Покрай чуда, зміе крилатице.
Мысле людја, да се ньойзин кланя,
Али орле ньой о глави ради. —
Око врата хвата крилатицу.
Златну круну съ главе јој отмишља,
Златномъ круномъ свою реси главу.
Крилатица у бичъ се претвори,
У бичъ страшный орла западнога,
За педенсу тогъ свѣта грѣшнога.
Тадъ се орле до неба узвыси...
Мане бичемъ крозъ небесне зраке,
На удари по грѣшноме свѣту,

А по саѣту по зеленой гори...
Иза горе по синѣму мору.
Тад' сунуше тице свакоякне
Изъ горица и зелен-дубрава.
Полетише орла и соколи,
Голубови и враны гавраи,
Ситне тице, хитре ластавице,
Свраке, чавке, кукавице прне, —
Све полети, што имаде крила,
А подъ крило орла западнога,
Да одъ бича крилатогъ утече.
Гледа чудо, орле одъ запада,
Чудо тица, свакояки клюна;
Ал' невиће орла бислога.
Тад' говори орле одъ запада,
Да га чуе мало и велико:
„Чуда тица, свакояки клюна!
„Али не орла бислога.
„Бичь крилатый неће имат' мира,
„Докъ ненаћемъ орла бислога.
„Те ако ми Богъ и срећа даде,
„Да ухватимъ ово чудо гореко:
„Сјдо перђ изъ бислога крила
„Све ћу нѣму до єдногъ узети.
„Одвесту га бѣломъ двору моме,
„Старой майци ће' ћу даровати,
„Да га храни у златномъ кавезу,
„Да се сѣка санка узъ колѣвку!“ —
Тако вели, те већъ се упути
Путъ сѣвера, да срећу потражи,
Тамо, где му бичь досјећо не.

(Конацъ слѣдае.)

КЪ ПРИПРЕМИ

ЗА НАЗИВОСЛОВНЫЙ РѢЧНИКЪ.

Дружество Србске Словесности у државомъ
свомъ редовномъ засѣданију одъ 13. т. м. слѣ-
дујуће е рѣчи израдило.

Arma, <i>Waffen</i> , т. грбъ.	Ascendentes, родоци.
Articulatio, зглавакъ; ча- новность.	(Descendentes, порођени- ци.)
Articulatus tonus, звуко- раздѣлній гласъ.	Assecurare, обезбѣдити.
Ars, умѣлость.	Assecutoria societas, о- безбѣдително дружество.
Artista, умѣлацъ.	(Assesinganz, обезбѣди- тельство).
Artifex, художникъ.	Assertum, наводъ.
Artificium, художество. (Opifex, рукодѣлацъ). (Opificium, рукодѣлje)	Assertorie, наводно. Assistantia, помоћь.

Assistens, vid Adjunctus.	Auctoritas, уважение.
Associatio, дружество, а- ssociatio idearum, при- друживанѣ мысли.	Audientia, <i>Audienz</i> , f. слу- шка.
Asthma, синяя; загушль- вость.	Auditor, слушатель; слу- шатель.
Asylum, приѣзжаните.	Auditorium, слушалище.
Astrolog, звѣздарь.	Auszugale debitum, из- водный дугъ.
Astrologia, звѣздарство.	Autographa, самопись.
Astronomia, звѣздословіе.	Autographice, самописно.
Astronomus, звѣздосло- вацъ.	Autoeratia, самодржавіе.
Atheismus, безбожіе.	Authentice, достовѣро- ти.
Atheista, безбожникъ.	(Automat, самокрећа).
Athmosphaera, воздухо- кружіе; парокругъ.	Avisare, обзнанити; упу- тити.
Atomus, недѣлніакъ.	Aviticitas, дѣдовина.
Atrophia, сушница.	Axioma, самонтина.
Attentatum, <i>Attentat</i> , п. по- кушай злочинства.	Actia, участница.
Attractio, привлаченїе.	Apotheca, лѣковница, лѣ- карница.
Attribut, свойство.	Asynteton, безсоюзіе. (Polysynteton, многосою- зіе.)
Attestatum, свѣдоchanство.	
Auctio, <i>Auction</i> , f. явна продажа, надѣлна.	
Auctor, виновникъ; сачи- нитель.	

ПРИЛОГЪ ЗА ИСТОРИЮ СРБІЕ.

Из' Совѣта Народни

Благородному Господару Войводи Радова-
ну Гробовићу!

Даємо вам на знанї, по совершенію послова,
кои су вам наложени касателно пореза и про-
чи урежденія — да незадержано дођете у Со-
вѣтъ Народни и да донесете са собомъ дип-
лому вашу у 1811. лѣту издану — и то што
скорије да уредите и да дођете. —

У Правителствујућем Совѣту.

У Београду 26. Марта 1812.

Подпечитель воени
Младен Миловановић.

Из' Совѣта Народни

Благородному Господару
Войводи Радовану Гробовићу.

Где буде.

СРЕБРИ НОВОВЕ НАРОДНЕ ПѢСМЕ.

(Продуженіе.)

Кадъ є Лазарь Муратовъ позивъ приміо, и за бой се рѣшио, преправи великолѣпну частъ, ёрбо у Славлянскимъ пѣсмама мора се свако важно дѣло съ гостбомъ почети и свршити. Войводе Милошъ Обилићъ и Вукъ Бранковићъ вѣћь су у непріятельство дошли. Вукъ ради о издані, и труди се да баци подозрѣніе на Милоша. Лазарь поступа съ нѣма искрено и поштено.

Царъ Лазарь дає часть у тврдини Крущевцу. Сва господа, и све отмѣне госпође сѣдаю за софу. Съ десне стране до њѣга сѣди старый Югъ Богданъ, до овогъ деветъ Юговића; съ леве стране сѣди Вукъ Бранковићъ, а найниже у заставу войвода Милошъ. — Ово се мѣсто при трапези кодъ Славляна држи за найпочестніе. —

Царъ Лазарь узима златанъ пеаръ съ виномъ у руку, и овако почне говорити свой Србской господи: „Коме да напијемъ я ову чашу? Ако ћу є напити по старешинству, то є морамъ старомъ Югъ - Богдану напити; ако ли ћу по благородству, мора ћу є Вуку Бранковићу наздравити; по сродству ћу моимъ деветъ Юговића; по лепоти Ивану Косанчићу, а по стасу и высини тѣла Милану Топлицу. Но я ћу є ономъ наздравити, кои є одъ наше свјо найверстини, дакле: „У твое здравље ты вѣро ил' не вѣро, войводо Милош! пи за срећу сљедујећега дана, и буди ми здравъ и срећанъ, ако ме и хоћешъ Султану у руке да предашъ.“

Милошъ скочи на ноге, испіе чашу, и овако му тихо одговара: „Сутра є Видов - данъ, видите се, ко є вѣра, ко ли є невѣра!“ Но ћу у очи дана битке узиме Милошъ два друга, Косанчића и Топлицу, и пође у станъ Турскій, да убије Мурата. На путу савѣтује се онъ са своя два друга именујући јхъ браћомъ. Кодъ Срба и уобште кодъ Славляна другъ и братъ скоро једно исто значи: онъ учини юначкій завѣтъ, о чему ће се ниже више говорити.

„Побратиме Косанчићу,“ рече Милошъ, „еси ли ты прегледао Турскій таборъ? има ли много Турскѣ войске, хоћемо ли є моћи побити.“ Косанчићъ одговара: „Брате Милош! Обилићу! и самъ прегледао Турску войску, Тур-

ска є войска силна, и да се сви мы, колико наше годь има, у со прометнемо, небы Турцима ни ручка осолили.“ Ово наше сравнивава опоминѣ на подобно оно Омирово, где Агамемнонъ, пооптраваюћи Греке, говори: „Толико јхъ има, да кадъ бы једање Троянацъ десетини Грка ви помѣ служио, јоштъ бы много десетина песлужены остало.“ Ово є скоро истыј начинъ, мысао свою изразити.

„Я самъ цуны петнаестъ дана одао по Турской ордїи, па инти јхъ знамъ края ни есана. Войска се нਯова протеже одъ планина до гора, а одъ гора чакъ до мора.“

Овде сљедує обстоятелно описание мѣста за историјо врло важно. Даљ говорити Косанчићъ:

„Цѣо су просторъ Турци прекрили, конь стои до коня, а юнакъ до юнака; бойна јхъ се копља блистаю као прна гора; баряци се вију као облаци, а шатори свѣтле као истыј снѣгъ, и да бы киша съ неба падала, небы могла на земљу пасти, но морала бы пасти или на конь или на юнаке.“

Овде опетъ пыта Милошъ:

„Побратиме Иване! гдј є Муратовъ шаторъ, я ћу тамо да идемъ, да убијемъ Мурата.“

„Заръ ниси при себи, побратиме Милош!“ говорити Косанчићъ. — „Муратовъ є шаторъ на средъ Турскогъ тaborа; та соколова крыла да имашъ, па да нападнешъ изъ ведрогъ неба, јоштъ небы читавъ тамо допрети мого.“

На послѣдакъ заклинѣ Милошъ Ивана, да о томъ Цару вишта неказує, да се небы христянска войска поплашила.

(Продуженіе сљедує.)

ОПЕТЬ НЕШТО СРБСКИ! . . ?

Будући є у главномъ 2. Новем. о. г. засѣданію Друштва Србске Словесности речь была и о томе, како бы се Србски назвати могао Екваторъ, и неки га назову равнителъ, а други равникъ. Мени се ово ни једно недопадне, ёрбо ми се види, да є то само преводъ съ Латинскога, и ове обѣ Србске речи међу се разликују се само своимъ окончањемъ, а смысла су истоветнога, којега є и речь Екваторъ, али се мени чини, да оно унутарно и управно зна-

ченъ земнога Екватора и сама иста Латинска ріечъ тако точно и вѣрно и поднудо неизражава, како наша природна Србска, кою самъ я мыслеши о томе Екватору и нѣгову опредѣленю нашао. Зато што у засѣданію нити самъ я имао времена о томе озбильскіе помыслити, ани реда и прилике о истой ріечи Дружству више и пространнѣе говорити, ев' овди о томе сада моєга мнѣнія:

Латинска ріечъ аециаге значи равнati, или равнiti, т. е. плоско чинити (*flach*, *gleichmafen*) у правоме смыслу; и значенъ, и опредѣленъ Екватора есте, цѣло земљь наше клупко у памети раздѣляти на поле, т. е. полутити, или полутити то исто клупко земно, а то значи једно цѣло на двје полутине діелити, одъ кои є свака оной другой равномѣрна у длаку, ёрбо се иначе ни једна одъ ныи никако небы могла разумомъ називати половина или полутина. Сада пакъ изъ тога глагола полутити, ево у насть Србаля, баремъ по моме мышљио и одобреню, Екватору име Србско, чисто, и понайзначниє смисломъ Полутникъ, или Полутаръ, т. е. поле у томъ ко чини или твори, но и сврхъ тога ткогодъ знадне, и нађне болю за то име ріечъ, фала му напрѣдъ одъ мене, кои Полутнику Србскоме садъ узгредь додаємъ юшь и названъ Меридіана, Подневникъ, Подњаръ, и Подневаръ, па тко што лаха, ето ти му и поля, и маха, мени пакъ на моїй услуги и ревности једа кои осталый кроме онѣ... стуживателя... Србинъ реки баремъ: „аферимъ зече, кадъ и съ кожомъ утече.“ —

С. М. С.

И С К Р И Ц Е.

XIX.

Има и незнанть свою понизность драгу, свою наравну паметь. Проста паметь невиди у стварма друго, него оно, што є у ныима; неснива, непредвиђава, неумножава нити умалює што ѹой предъ очи дође. Како се види споля, тако и изнутра осѣћа се; како се осѣти, тако и говори. Понизность права неће да ѹой буде све по вольи, неће да свѣтъ буде служитељ уживаня наши; слуша, гледа и разуме више него охолость, коя затвора очи, уздигне главу, пакъ онда иде. Вали да знанъ наше метне миръ у

душу, а не рать, да виђенъ непомрачи чувства; да глава несмути срце, несгрчи руке, и кесу неизпразни. Учiti вали и радити, учiti и добыти, учiti и любити. Учи даље не само да добиешъ, него да и яче любишъ, и да браћи добро чинишъ. Да умъ небуде твоя трговина и ли таптина. Нашимъ младићима, више него наука, умножише потребе тежки обычай; више на облачило мысле, него на књижество, уче се, а незна се зашто. Кадъ ћели истините не ма, тада човекъ баса као слѣпаци по дубина ма, као піаный по магли.

НАРОДНЕ СРБСКЕ ПОСЛОВИЦЕ.

(Скупio Тодоръ Влавићъ.)

Ко се силомъ напинъ, тай найпосле пукне.
Лако є по готову сејати.

Што се ніе умивало, немож' быти чисто.

Кои тражи преко леба погаче, неће имати ни єчменице.

Изъ мire три врага вире.

Треба свака длака, да ти чини свагда ака.
Лако є масла добыти, но тежко є Када постстати.

Есте букванъ, ал' є млитанъ и тупанъ.

НОВА КНИГА.

Марко-Аврелие, пайдобрдѣтелни царъ Римскій по Дру. I. A. Фесслеру превео съ Немачкогъ Димитрие Матићъ. У Бѣограду. Печатано у Књижества Србскогъ Књигопечатни. 1844. — На 8-ку, стр. XII., 289.

У похвалу ове многокористне књиге заиста ни мало ніе потребе говорити. Ко ю є само у рукама имао и где кои листъ проучио, морао є увидити, да свакиј слогъ злата вреди. За младежь є особито одъ неизмѣрне ползе; она намъ показує, како ћемо душу и срце найличније украсити и себе узвеличити. Зато ю даље свакоме наиболѣ препоручујемо, и жељимо очекујемо, да Г. Списатель и друге све књиге додотови и на свѣтъ изда. Ревностнији трудъ нѣговъ свако саучастје заслужује.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Књигопечатни у Београду.